

→ Povídání o přestávce ... ←

PROČ TEN TRENÉR NĚCO NEUDĚLÁ!

Ve sportovním baru „U kulatého míče“ sleduje několik pravidelných návštěvníků fotbalové utkání. Domáci hrají proti vedoucímu týmu soutěže. Letitý fanoušek Jaroslav Nezažil, jako vždy, ztrácí nervy první a o přestávce se s tázavou výčitkou vrhá na vysloužilého druholigového trenéra Radima Hlavu.

TEXT: ZDENĚK HANÍK

Nezažil: „To ten trenér fakt nevidí, jak se tam ploužej? Proč něco neudělá?“

Hlava: „A co by měl dělat?“

Nezažil: „No, nějak to přeházet, seřvat, střídat, prostě cokoliv...“

Hlava: „Myslíš, že je to tak snadné?“

Nezažil: „Já nejsem trenér, ale proboha, vždyť to všichni vidíme: hráči neběhají, ztrácejí balony, nepřihrávají, nebo přihrávají blbě...“

Hlava: „Taky nevím, co se děje, ale není to tak jednoduché, vést družstvo v zápase.“

Nezažil: „Jak to? Hráči hrajou, jak je řídí trenér. Jsou to jeho hráči, vybral si je a trénuje je.“

Hlava: „Máš pravdu. Hra týmu je obrazem trenéra, ale s tím výběrem hráčů už je to trochu složitější.“

Nezažil: „To by mě opravdu zajímalo v čem.“

Hlava: „Hráče si může trenér vybrat možná na nižších úrovních anebo potom až v národáku, a to ho ještě masírují média a veřejnost, proč tam

je ten hráč, a ne jiný. Ale tady sledujeme zápas profesionálních klubů, kde do výběru hráčů mluví rozhodujícím způsobem vedení klubu, hlavně sportovní ředitel a majitel.“

Nezažil: „No dobře, ale poroučí trenér. Nebo ne?“

Hlava: „Poroučí je trochu silný výraz. Trenér už dávno není šéf jako dřív. Řekněme, že řídí družstvo. A řízení není tak lehké, jak se na první pohled zdá.“

Nezažil: „Já nejsem blběj a vím, že kdybych je měl řídit já, tak by to asi nefungovalo a hráči by mě nebrali. Ale on je autorita, hrál patnáct let ligu a deset let za národák.“

Hlava: „Nechci dělat chytrého, jen říkám svůj názor. Určitě má taková hráčská autorita lepší výchozí pozici než třeba člověk, který za sebou nemá slavnou minulost. Ale to je jenom začátek. V praxi musí prokázat mnoho různých kvalit, vědomostí a dovedností, aby byl úspěšný.“

Nezažil: „Vědomosti asi má, když byl hráč... Přece ví, jak se to hraje, a pamatuje si, jak trénoval pod více trenéry. Něco se přiučí a je to.“

Hlava: „Je fakt, že mnoho bývalých hráčů takhle uvažuje. Myslí si, že stačí znát hru, vědět herní figle, cítit atmosféru v družstvu, rozumět chemii šatny, přenést postupy, které zažil u svých trenérů jako hráč a je to. Jak říkáš.“

Nezažil: „To taky vím, že to není pro každého, že trenérina je pro ty, který na to má mozek.“

Hlava: „Ale i pro ně je to velmi náročné povolání, kde hráčská minulost znamená jenom výbornou vstupenku do trenérského prostředí.“

Nezažil: „Podle mě je nejdůležitější, když je trenérem bejvalej hráč. Kdo to nehrál na nejvyšší úrovni, ten nemůže mít autoritu u hráčů, to se na mě nezlob.“

Hlava: „Já se nezlobím, ale ti kluci očekávají od bývalého top hráče i top trenérský výkon. Jejich vlastní úspěšnost se odvíjí také od jeho trenérských schopností. Hráčská minulost mu sice poskytne autoritu při vstupu do družstva, ale vystačí mu tak na několik prvních tréninků a zápasů, pak už musí svými činy dokázat, že si jejich respekt zaslouží.“

Nezažil: „To by mě zajímalo čím?“

Hlava: „Třeba tím, že trenér ve své práci dokáže plnit několik rolí najednou. Musí být stratég, manažer, psycholog, učitel, důvěrník, šéf, motivátor atd. Každý trenér má jiný druh talentu, který je složen z různých schopností a dovedností.“

Nezažil: „To všechno přeci nemůže umět každý trenér...“

Hlava: „No právě. Nedostatky v jedné oblasti kompenzuje přednostmi v jiné. Ale ať tak či tak, trenér se tím, co umí, musí prokázat, jinak ho hráči prokouknou, a autoritu u nich ztratí.“

Nezažil: „Mně se zdá, že z toho děláš moc velkou vědu. To je mně taky jasný, že musí mít nějaký charisma, teda že to nemůže dělat každé bejvalej hráč. Ale podívej se třeba na Růžičku. Hokeji rozumí, postaví se na střídačku, hráči ho berou, a co řekne, to je pro ně zákon. Žádný studia k tomu nepotřeboval. Zná hokej a je osobnost.“

Hlava: „Ano, jsou i bývalí hráči, kteří od začátku své trenérské kariéry přirozeně budí autoritu u svých svěřenců, mají od přírody vyvinutou empatii a cit pro jednání s lidmi. Oba asi stejně cítíme, že takové kvality se těžko někdo naučí. Ale vrcholový sport se vyvíjí strašným tempem, a bohužel musím říct, že už ani hráčská minulost a charisma zdaleka nestačí.“

Nezažil: „A co teda?“

Hlava: „Trenér se musí vyvíjet, musí se vzdělávat, musí rozvíjet svoje sociální, strategické a řídicí dovednosti. Čili je velký rozdíl mezi tím znát hru a vést družstvo.“

Nezažil: „A to mně teda řekni, jak se má vzdělávat? Do pětácti hraje, nemá čas na nic jiného, a pak naskočí jako trenér. To už přeci není čas chodit do školy.“

Hlava: „Já vůbec neříkám, že má chodit do školy. Vzdělávat se může různě. Rozhodující je, zda se chce vyvíjet a vstřebávat do sebe moderní poznatky ze sportovního prostředí. Jestli chce přemýšlet o věcech, které jako trenér dělá. Jestli je

ochoten si klást otázky a poctivě na ně hledat odpovědi. To ho přivede samozřejmě třeba ke knihám nebo dnes spíše k internetu.“

Nezažil: „No jo, na internetu dneska najdeš všechno. I jak trénuje Jágr...“

Hlava: „Samozřejmě. A to ho časem donutí i k dialogu s kolegy ze svého prostředí nebo třeba i z jiného, příbuzného, včetně těch zahraničních.“

Nezažil: „Víš, já jsem jenom fanda, a občas si jdu sám zahrát. Ale teď se mi zdá, žeš trochu odvedl řeč. Koukáme tady na zápas, ani jednomu z nás se to nelíbí, a já logicky říkám, že by s tím měl trenér něco udělat.“

Hlava: „Promiň, ale myslím, že máš trochu zkreslenou představu o tom, jaká je skutečná moc tre-

A ty mi tady říkáš nějaký názory, který zněj docela srozumitelně, ale patří podle mě spíš do školy a ne na hřiště.“

Hlava: „Myslím, že patří do školy i na hřiště, hlavně patří do sportu, který se vyvinul, a my jsme tady v Čechách trochu zaspali. Trenéřina už není tím, čím byla za našich otců, kdy většina trenérů byli zapálení amatéři a stačilo rozumět hře a lidem.“

Nezažil: „A dneska nestačí rozumět hře a lidem?“

Hlava: „I v současném sportu platí, že klíčové trenéřské dovednosti jsou pochopit taje hry a pochopit duši hráče, jejich vzájemné vztahy a využít emoční inteligenci. Ale vývoj dnes navíc tre-

„Nechci dělat ze sportovní hry vědu. Víím, že hra je nevypočitatelná. Ale používat jenom selský rozum, to je jako jít s mečem proti radioaktivitě.“

nera nad dějem zápasu. Může sice střídat, může změnit posty nebo úlohy jednotlivých hráčů na hřišti. Nebo na hráče zařvat, jak jsi říkal na začátku. Ovšem jestli to bude účinné natolik, že hra se změní, o tom bych si dovolil pochybovat.“

Nezažil: „Tys neviděl, jak Vrba obrátil střídáním zápas proti Kazachstánu?“

Hlava: „Viděl. A znám i jiné šťastné tahy trenérů, kdy střídáním zvrátili vývoj utkání. Ale takové kousky se mu povedou jednou za čas, jinak je skutečná moc trenéra přímo v zápasu značně omezená.“

Nezažil: „Takže se má smířit s tou hrůzou, co vidíme třeba dneska?“

Hlava: „To mi špatně rozumíš. Poctivý trenér se nikdy nesmíří a stále hledá způsoby, jak dění na hřišti obrátit. Zpravidla to i velmi prožívá. Mimochodem, právě pocit bezmoci a stres můžou přivodit infarkty a vředy – typické trenéřské nemoci.“

Nezažil: „Já už jsem taky po infarktu jenom z toho koukání na televizi.“

Hlava: „To ti nepřeju, ale chtěl jsem říct, že trenér může ovlivnit mnohé v přípravě a v dlouhodobém klimatu družstva. Ale v zápasu samotném jsou jeho možnosti silně limitované.“

Nezažil: „Já věřím v životě na jednoduchý věci a selskej rozum. To se mi vždycky vyplatilo. Jak se to začne moc kroutit a komplikovat, tak mi to nějak smrdí... A teď se tady dívám na zápas a vidím, že to na hřišti nefunguje. A obyčejná logika mi říká, že jedině trenér s tím může něco udělat.

nera nutí znát základy statistiky, biomechaniky, funkční anatomie a fyziologie, kineziologie atd. Minimálně proto, aby se expertů v těchto oblastech uměl správně zeptat na věci, které sám neví a které s hrou souvisejí.“

Nezažil: „No tak, teď už můžu jít zase koukat na bednu... Jak na mě taháš vědu...“

Hlava: „Nechci dělat ze sportovní hry vědu, ani tě otravovat. Já víím, že hra je nevypočitatelná, a proto i selský rozum, jak jsi říkal, nebo cit vždycky budou mít svoji váhu. Ale používat jenom selský rozum, to je jako jít s mečem proti radioaktivitě.“

Nezažil: „Prosím tě, a kde ses vlastně tohle všechno dozvěděl, dyť ty mluvíš jak kniha?“

Hlava: „To je jednoduché, hrál jsem, studoval a trénoval.“

Nezažil: „No jo, a proč jsi to tedy nedotáh někam vejš?“

Hlava: „Druhá liga mi nepřipadá až tak málo, ale v každém případě jsem se kdysi musel rozhodnout, jestli chci být dvanáct měsíců v roce od rána do večera trenérem, či nikoli.“

Nezažil: „A rozhod ses, že nechceš...“

Hlava: „Ano, přesně tak. I když samozřejmě nevím, jestli bych se v první lize prosadil.“

Nezažil: „Hele, končíme, voni už začínaj hrát. Docela dobře jsme tu přestávku prokecali. Můžeme na to někdy navázat...“

Hlava: Určitě, diskutovat o sportu mě baví, hlavně o trenéřině, i když jsme si toho zatím tolik neřekli. Tak třeba někdy příště.“